

Verslag inzake de Solvabiliteit en de Financiële Toestand 2018

N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovermij

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
A. Activiteiten en resultaten	5
A.1 Activiteiten	5
A.2 Prestaties op het gebied van verzekering	9
A.3 Prestaties op het gebied van beleggingen	10
A.4 Prestaties op overig gebied	11
A.5 Overige informatie	11
B. Governance	12
B.1 Algemene informatie over het bestuursstelsel	12
B.2 Deskundigheids- en betrouwbaarheidsvereisten	16
B.3 Risicomanagementsystemen inclusief de beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit	16
B.4 Interne controlesysteem	20
B.5 Interne auditfunctie	22
B.6 Actuariële functie	22
B.7 Uitbesteding	22
B.8 Overige informatie	22
C. Risicoprofiel	23
C.1 Verzekeringstechnisch risico	23
C.2 Marktrisico	25
C.3 Kredietrisico	26
C.4 Liquiditeitsrisico	27
C.5 Operationeel risico	28
C.6 Overig materieel risico	29
C.7 Overige informatie	30
D. Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden	31
D.1 Activa	33
D.2 Technische voorzieningen	34
D.3 Overige schulden	38
D.4 Alternatieve waarderingmethoden	38
D.5 Overige informatie	38
E. Kapitaalbeleid	39
E.1 Eigen vermogen	39

E.2 Solvabiliteitskapitaalvereiste en minimumkapitaalvereiste	40
E.3 Gebruik van de ondermodule aandelenrisico op basis van looptijd bij de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste	43
E.4 Verschillen tussen de standaardformule en ieder gebruikt intern model	44
E.5 Niet-naleving van het minimumkapitaalvereiste en niet-naleving van het solvabiliteitskapitaalvereiste	44
E.6 Overige informatie	44

Samenvatting

Dit rapport is opgesteld aan de hand van de richtlijnen die in de Solvency II wet- en regelgeving zijn vastgelegd. Met name zijn relevant de artikelen 51 tot 56 van de Solvency II Directive (2009/138/EG) en hoofdstuk 12 en 13 van de Gedelegeerde Verordening Solvency II (EU 2015/35).

Op basis van deze wet- en regelgeving presenteert N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij een openbaar rapport inzake haar solvabiliteit en financiële positie, aangeduid als "SFCR" (Solvency & Financial Condition Report).

In 2018 is het toezicht op Bovemij als groep vervallen en is N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij onder solotoezicht van DNB komen te staan. Om de governance op het niveau van Bovemij te verstevigen is vanaf september 2018 een Raad van Commissarissen ingericht op het niveau van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij. Daarnaast is het bestuur van Bovemij N.V. in 2018 uitgebreid met een CFO, waarvan de positie op dit moment op ad-interim basis wordt bekleed.

De solvabiliteitsratio van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij is per eind 2018 afgenomen naar 176% (eind 2017: 190%), maar ligt nog altijd boven de intern gewenste solvabiliteitsratio van 170%. De solvabiliteitsratio is afhankelijk van de ontwikkeling in de Solvency Capital Requirement (SCR) en de ontwikkeling van het beschikbaar kapitaal dat hiervoor in aanmerking komt. De solvabiliteitsratio daalde vooral doordat het beschikbaar eigen vermogen in 2018 afnam naar € 177.372.000,- (eind 2017: € 186.467.000,-). Deze daling wordt vooral veroorzaakt doordat N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij in 2018 extra dividend uitkeerde aan haar aandeelhouder Bovemij N.V.

Solvabiliteitsvereisten (in duizenden euro's)	2018		2017	
Wettelijk vereist	€ 100.982	(100%)	€ 98.240	(100%)
Aanwezig	€ 177.372	(176%)	€ 186.467	(190%)
Intern vastgesteld minimum niveau	€ 131.277	(130%)	€ 127.712	(130%)
Intern vastgesteld vereist niveau	€ 151.473	(150%)	€ 147.360	(150%)
Intern vastgesteld streefniveau (appetite)	€ 171.669	(170%)	€ 167.008	(170%)

A. Activiteiten en resultaten

A.1 Activiteiten

N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij is onderdeel van Bovemij groep, waar Bovemij N.V. aan het hoofd staat. Als onderdeel van de branche helpen wij samen met onze klanten de mobiliteitsbranche sterk te houden. Dit doen we door het aanbieden van verzekeringen, financieringen en data-intelligente oplossingen. Verzekeringen worden aangeboden vanuit N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij.

Dit Verslag inzake de Solvabiliteit en de Financiële Toestand is opgesteld vanuit de vergunning houdende entiteit N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij. Als onderdeel van Bovemij groep geldt dat er een sterke verwevenheid is in onder andere de besturing, de governance en het risicomanagement. Gezien deze verwevenheid zal, indien dit het totaalbeeld ten goede komt, de situatie die voor de groep geldt, worden beschreven. In deze gevallen zal dit specifiek zo benoemd worden.

Juridische structuur

N.V. Schadeverzekering-Maatschappij is een schadeverzekeraar en maakt juridisch en bestuurlijk onderdeel uit van Bovemij N.V., die enig aandeelhouder is van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij.

N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij is statutair gevestigd aan Takenhofplein 2, 6538 SZ te Nijmegen en biedt schadeverzekeringen, hoofdzakelijk in Nederland en heeft een vergunning als zodanig. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de bedrijven waar N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij aandelenbelangen in houdt.

Naam	Statutair gevestigd te	Aandeel	
N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij	Nijmegen		
ENRA Verzekeringen B.V.	Grootebroek	100%	
Quakel Assuradeuren B.V.	Alphen aan den Rijn		50%
Dealerdiensten B.V.	Velsen	100%	
Bovemij Intermediair B.V.	Nijmegen	100%	
Bovemij Juridische Diensten B.V.	Nijmegen	100%	
Combinatie Bovemij MN Services B.V.	Rijswijk	50%	
Bovemij Services B.V.			100%

Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij bestaat uit:

- de heer Gerlach Cerfontaine (voorzitter)
- de heer Erno Kleijnenberg (lid)
- mevrouw Amba Zeggen (lid)

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij is gelijk aan de Raad van Bestuur van Bovemij N.V. en bestaat uit:

- René Leander (CEO)
- Renate Leander (COO)
- Herman Hein Roozen (CFO, ad interim)
- Vacature (CCO)

Toezichthouder

De Nederlandsche Bank
Westeinde 1
1017 ZN, Amsterdam

Extern accountant

Ernst & Young Accountants LLP
w.g. drs. Maarten (M.) Koning RA
Cross Towers
Antonio Vivaldistraat 150
1083 HP, Amsterdam

Belangrijkste gebeurtenissen in 2018

Om een beter beeld te geven van de belangrijkste gebeurtenissen in 2018, is ervoor gekozen om hier de belangrijkste gebeurtenissen in 2018 op te nemen in de bredere context van Bovemij groep.

Verbinding van het BOVAG-mobiliteitsnetwerk

2018 is voor ons het jaar geweest van de lancering van onze twee portalen: viaBOVAG.nl en mijnOndernemersportaal.nl. Wij noemen beide platforms graag onze winkels. In onze twee winkels vind je alles dat wordt geleverd door BOVAG en Bovemij en de bij ons aangesloten mobiliteitsbedrijven.

- Op mijnOndernemersportaal.nl komt alles wat BOVAG en Bovemij aan mobiliteitsbedrijven leveren om succesvol te kunnen ondernemen: van en voor de branche.
- Op viaBOVAG.nl komt alles wat mobiliteitsconsumenten nodig hebben: altijd betrouwbaar geleverd door BOVAG-bedrijven.

mijnOndernemersportaal.nl

MijnOndernemersportaal.nl is het online platform voor onze zakelijke klanten waar we via data kansen creëren voor onze ondernemers. Door data kunnen we op mijnOndernemersportaal.nl bijvoorbeeld met een hoge mate van zekerheid voorspellen welke klant wanneer toe is aan wat voor soort nieuwe auto. Verder laten we ondernemers zien wat hun APK-marktaandeel is én waar in hun directe omgeving de grootste potentie aanwezig is om het APK-marktaandeel te vergroten. En mijnOndernemersportaal.nl geeft het mobiliteitsbedrijf een integraal overzicht van alle verzekerings-, financierings- en data-oplossingen die Bovemij hem kan bieden. MijnOndernemersportaal.nl is voor al onze meer dan 6.000 mobiliteitsbedrijven beschikbaar.

ViaBOVAG.nl

ViaBOVAG.nl is het mobiliteitsportaal van en voor BOVAG-bedrijven. Het platform - dat samen met BOVAG is opgezet - is er op nadrukkelijk verzoek van BOVAG-leden gekomen. Zij gaven aan behoefte te hebben aan een eigen occasionportaal om zelf meer regie te kunnen voeren.

De consument is het uitgangspunt op viaBOVAG.nl; hij is het beginstadium van waaruit we moeten denken. Want zonder consumenten hebben niet alleen wij, maar ook onze zakelijke klanten, geen bestaansrecht.

Het portaal is in 2018 gestart als het auto-occasionportaal van de branche. Op viaBOVAG.nl staan uitsluitend auto's die met de zekerheden van BOVAG worden verkocht: de auto's hebben de BOVAG Garantie en zijn binnen twee weken om te ruilen. En natuurlijk bieden we transparante informatie en heldere all-in prijzen. De auto's op onze site zijn dus (wel) volledig te vertrouwen.

Ons uiteindelijke doel is om van viaBOVAG.nl een breed mobiliteitsplatform te maken waar consumenten terecht kunnen voor alle verschillende soorten vervoersmiddelen die onze klanten in huis hebben. Van auto tot caravan, van fiets tot aanhangwagen: als er maar een wiel onder zit. In 2019 koppelen wij onze verzekerings- en financieringsproducten aan het portaal.

De start is voorspoedig gegaan. Vooral dankzij de uitstekende samenwerking met onze klanten en met BOVAG. Bij alles dat op de portalen wordt ontwikkeld worden onze klanten actief betrokken. Sterker nog: er komt niets op zonder groen licht vooraf van deze klanten. Op deze wijze proberen we te garanderen dat de winkels altijd dienstbaar zijn en blijven aan de branche!

Samenwerking tussen portalen

Beide winkels werken nauw samen – met elkaar en met de branche - om ervoor te zorgen dat bedrijven en consumenten zo optimaal mogelijk kunnen worden bediend. Om extra meerwaarde te creëren wordt ook steeds meer geïnvesteerd in data-intelligentie. Dit leidt tot nieuwe en betere oplossingen die vervolgens weer ter beschikking worden gesteld aan de branche via de beide winkels.

De winkels zijn deels ook een antwoord van de branche op het alsmaar groter wordende machtsblok van de grote platforms die een steeds groter deel van de marge uit de keten wegtrekken. Deze beweging zal naar verwachting ook de komende jaren doorzetten. Consumenten winkelen bij voorkeur (eerst) digitaal om vervolgens eventueel nog de levering via de fysieke winkels te laten lopen. De markt voor digitaal winkelen wordt gedomineerd door grote spelers. Ook op het gebied van mobiliteit versnelt deze ontwikkeling zich. Bovemij en BOVAG willen op deze wijze de branche verbinden om de Nederlandse mobiliteitsconsument een goed, kwalitatief hoogwaardig en betrouwbaar alternatief te kunnen bieden.

Data essentieel

De verschillende onderdelen van Bovemij werken nauw samen. Op het gebied van data is de samenwerking tussen verzekeraar, financieringsmaatschappij en de beide winkels cruciaal om de branche op een efficiënte en gerichte wijze te kunnen ondersteunen. In het bijzonder speelt RDC hierbij een grote rol. Het bedrijf richt zich als de specialist van de branche de komende jaren meer en meer op verwerking van mobiliteitsdata en het ter beschikking stellen daarvan aan de branche op een wijze die de mobiliteitsbedrijven ondersteunt. In mijnOndernemersportaal.nl zijn eind 2018 al een aantal praktische voorbeelden zichtbaar van de resultaten van deze intensieve samenwerking. Om gebruik te kunnen maken van de data moet worden voldaan aan alle hiervoor geldende eisen en regelgeving. Ook daarom is het van belang onze krachten te bundelen, zodat de hiervoor benodigde resources op een efficiënte wijze, volledig compliant kunnen functioneren. De data moeten ook altijd en overal tijdig en integer beschikbaar zijn. De verschillende onderdelen in de branche worden stap voor stap meer met elkaar en met de consument verbonden. Dit alles is niet mogelijk als ieder onderdeel van de branche dit zelfstandig zou moeten organiseren.

Integrale dienstverlening

Bovemij levert verzekerings-, financierings- en data-oplossingen in mobiliteit. Met onze verzekeringsoplossingen bieden we ondernemers, bedrijven en hun werknemers en klanten op maat gemaakte verzekeringen. Onze financieringsoplossingen zorgen voor financiering en administratief gemak bij BOVAG-(lease)bedrijven. Onze data-oplossingen en internetplatforms zijn erop gericht om consumenten op een volledig transparante, betrouwbare en dus heldere manier te binden aan en te behouden voor het netwerk. En om ondernemers digitaal te ondersteunen in hun contact met de klant. Bovemij zet ook de komende jaren in op een stevige groei van deze integrale dienstverlening.

Op weg naar een volledig mobiliteitsaanbod voor de consument

Het is ons doel om onze financiële en data-dienstverlening zodanig af te stemmen op onze klanten en de branche dat de gehele mobiliteitsketen hiervan profiteert. Van de eerste zoektocht op internet tot aan de laatste servicebeurt! Samen met onze klanten zijn wij in staat alle benodigde onderdelen in de keten te leveren: we verzekeren, financieren en onderhouden. En dat alles op een persoonlijke, efficiënte, klantgerichte wijze. Dit is niet mogelijk zonder intensieve samenwerking en een goede aanwezigheid op internet.

BOVAG staat voor betrouwbaarheid. Deze betrouwbaarheid wordt door de Nederlander steevast hoog gewaardeerd. De BOVAG-leden zijn onze klanten. Mede om die reden hebben we ervoor gekozen viaBOVAG.nl te positioneren onder de BOVAG-naam. Zodat de meerwaarde van zowel Bovemij, BOVAG als de branche samenkomen in één grote mobiliteitswinkel: viaBOVAG.nl. Op verzoek van een aantal BOVAG-bedrijven zijn we gestart met het inrichten van een occasionportaal, volledig gericht op de consument die de waarden kwaliteit, betrouwbaarheid en garantie op plaats 1,2 en 3 heeft staan.

BOVAG en Bovemij hebben zich langjarig gecommitteerd aan de uitbouw van deze winkel. Uiteindelijk is het doel om de Nederlandse consument bij alles op het gebied van mobiliteit te bewegen naar viaBOVAG.nl. En vanaf daar naar de aangesloten BOVAG-bedrijven. Daartoe zal het aanbod de komende jaren worden uitgebouwd naar alles dat wordt aangeboden door BOVAG-leden, met volledige support door BOVAG en Bovemij. In mijnOndernemersportaal.nl zal op dezelfde wijze voor alle bedrijven het aanbod van BOVAG en Bovemij voor alle BOVAG-leden worden ontsloten.

Over Bovemij

Wij zijn Bovemij. In 1963 opgericht door de leden van BOVAG en sindsdien partner in mobiliteit. Als onderdeel van de branche helpen wij samen met onze klanten de mobiliteitsbranche sterk te houden. Onze missie en visie zijn bepalend voor onze strategie.

Onze missie

Wij helpen ondernemers in mobiliteit succesvol te ondernemen.

Onze visie

Wij bestaan voor en door de mobiliteitsbranche. Door onze krachten persoonlijk en digitaal te verbinden met de mobiliteitsbedrijven en hun klanten houden we samen de branche sterk en iedereen vertrouwd en betrouwbaar onderweg.

Onze kernwaarden

Onze kernwaarden zijn het uitgangspunt bij het uitvoeren van onze strategie. Het maakt ons typisch Bovemij.

Samen

Als onderdeel van de branche helpen wij samen met onze klanten de mobiliteitsbranche sterk te houden. Bij alles wat we doen, zoeken we de samenwerking met de ander. Zo komen we tot duurzame, langetermijnoplossingen en gezamenlijk succes.

Kennis van zaken

Elke dag staat onze kennis van zaken in dienst van de ondernemers in onze branche. We weten waar we het over hebben en kennen hun branche. En we gaan we voor nóg beter; we blijven onszelf ontwikkelen.

Persoonlijke aanpak

Door onze persoonlijke aanpak helpen wij onze mobiliteitsbedrijven verder. Wij staan dichtbij, leven ons in en voelen ons verbonden. We willen de ander echt helpen en leveren daardoor toegevoegde waarde.

Heldere oplossingen

We komen tot heldere oplossingen die onze klanten helpen succesvoller te ondernemen. Bijvoorbeeld door continu inzicht te geven in hun kansen en uitdagingen.

A.2 Prestaties op het gebied van verzekering

Meer premieomzet

De netto verdiende premie van Bovemij is in 2018 met € 3.402.000,- (1,0%) gestegen naar € 357424.000,- (2017: € 354.022.000,-). De premiegroei is gerealiseerd in de strategische portefeuilles met een directe link met het BOVAG-netwerk. Het premieaandeel in de niet strategische portefeuilles daalde door een weloverwogen afbouw van deze verzekeringsrisico's, die ook in 2019 wordt voortgezet.

Licht stijgend schadepercentage

Het netto schadepercentage liep in 2018 licht op naar 69,2% (2017: 68,0%). Onderliggend nam het netto schadepercentage op motorrijtuigen aansprakelijkheid (WAM) in 2018 met maar liefst 16,8 procentpunt toe naar 96,5% (2017: 79,7%). Het rendement op WAM-verzekeringen staat al jaren, marktbreed onder druk als gevolg van toenemende kosten voor letselschaden en een te lage premie. Tegenover het negatieve resultaat op WAM staat een positief resultaat en een verbetering van het schadepercentage op casco verzekeringen – die vaak in combinatie met WAM worden verkocht – naar 54,8% (2017: 59,4%). Het resultaat op casco verzekeringen verbeterde mede door een verbetering van het rendement op fietsverzekeringen.

Bedrijfskosten

De bedrijfskosten bleven in 2018 stabiel als percentage van de verdiende premie (2018: 26,8%, 2017: 26,9%).

Totaal resultaat 2018 (in duizenden euro's)	Ongevallen en ziekte	Motor-rijtuigen aansprakelijkheid	Casco	Brand en andere schade	Overige branches	Totaal
Verdiende premie	89.315	88.932	142.085	17.790	19.302	357424
Schadelast	63.738	85.826	77.833	10.427	9.607	247431
Bedrijfslasten	20.487	22.897	39.597	6.735	5.934	95.650
Technisch resultaat	5.090	-19.791	24.655	628	3.761	14.343

'Totaal resultaat 2017 (in duizenden euro's)	Ongevallen en ziekte	Motor-rijtuigen aansprakelijkheid	Casco	Brand en andere schade	Overige branches	Totaal
Verdiende premie	95.333	85.694	134.571	17.492	20.932	354.022
Schadelast	70.779	68.289	79.978	9.907	11.913	240.866
Bedrijfslasten	19.723	22.608	39.831	6.730	6.165	95.057
Technisch resultaat	4.831	-5.203	14.762	855	2.854	18.099

A.3 Prestaties op het gebied van beleggingen

Het beleggingsresultaat is in 2018 € 1.087.000,- (2017: € 14.051.000,-). De strategische beleggingsportefeuille van Bovemij bleef in 2018 ongewijzigd ten opzichte van eerdere jaren. Doordat Bovemij via beleggingsfondsen aandelen in haar beleggingsportefeuille aanhoudt, is het beleggingsresultaat van Bovemij gevoelig voor bewegingen in beurskoersen. Door het zwakke beursjaar in 2018, zeker in vergelijking met het sterke beursjaar 2017, nam het resultaat op beleggingsfondsen in 2018 af naar € 2.940.000,- negatief (2017: € 9.011.000,- positief). Daarnaast was Bovemij in 2018 genoodzaakt een voorziening voor mogelijke oninbaarheid te vormen op uitstaande leningen ten bedrage van € 816.000,-.

Totaal resultaat 2018 (in duizenden euro's)	Dividend	Huur	Rente	Waarde mutatie (resultaat)	Waarde mutatie (vermogen)	Totaal
Aandelen	-	-	-	-	-	-
Beleggingsfondsen	1.883	-	-	32	-4.856	-2.940
Hypotheek en leningen	-	-	589	721	-815	495
Vastgoed	-	1.387	-	69	2.756	4.212
Overige beleggingen	-	-	-	-	-	-
Opbrengsten	1.883	1.387	589	823	-2.916	1.767
Beleggingslasten	-	-	-	-	-	680
Beleggingsresultaat	1.883	1.387	589	823	-2.916	1.087

Totaal resultaat 2017 (in duizenden euro's)	Dividend	Huur	Rente	Waarde mutatie (resultaat)	Waarde mutatie (vermogen)	Totaal
Aandelen	-	-	-	4	-	4
Beleggingsfondsen	949	-	-	1.040	7.022	9.011
Hypotheek en leningen	-	-	1.115	21	-	1.136
Vastgoed	-	1.696	-	-	2.277	3.973
Overige beleggingen	-	-	-	847	-	847
Opbrengsten	949	1.696	1.115	1.912	9.299	14.971
Beleggingslasten	-	-	-	-	-	920
Beleggingsresultaat	949	1.696	1.115	1.912	9.299	14.051

A.4 Prestaties op overig gebied

Het resultaat uit overige activiteiten van Bovemij is in 2018 € 9.519.000,- negatief. Dit resultaat betreft het resultaat van Bovemij Juridische Diensten B.V. van waaruit juridisch advies aan BOVAG bedrijven wordt aangeboden, alsmede de eenmalige kosten van € 9.475.000,- voor de afkoop van de toekomstige, onvoorwaardelijke indexatie van de bestaande pensioenregeling.

A.5 Overige informatie

In de bovenstaande paragrafen van hoofdstuk A zijn alle belangrijke aspecten van de activiteiten en resultaten van Bovemij toegelicht.

B. Governance

B.1 Algemene informatie over het bestuursstelsel

Governance

Governance gaat over besturen, beheersen, verantwoordelijkheid, zeggenschap en over de verantwoording en het toezicht hierop. Integriteit en transparantie spelen hierbij een belangrijke rol. Bovemij streeft ernaar de verschillende rollen en belangen op een zo adequaat mogelijke manier in te richten.

De risico-governance van Bovemij is ingericht naar het 'three lines of defense'-model. Uitgangspunt van het model is dat de eerste lijn (de business) verantwoordelijk is voor de beheersing van de risico's door dit goed te borgen in processen met duidelijke verantwoordelijkheden. De tweede lijn, waar de functies Risk en Compliance onderdeel van zijn, ondersteunt, adviseert en bewaakt of het lijnmanagement zijn verantwoordelijkheden ook daadwerkelijk neemt. De derde lijn (Internal Audit) controleert onafhankelijk of het stelsel van risicobeheersing en interne controle daadwerkelijk functioneert.

Compliance is kort gezegd de functie binnen Bovemij die de naleving van wet- en regelgeving en van maatschappelijke normen en verwachtingen borgt. Compliance gaat over gedrag. Gedraag je je zoals je je moet gedragen? De Compliance Functie houdt toezicht op de naleving van de diverse normen en regels en beoogt integriteitschendingen in en door de organisatie te voorkomen. Waar deze toch optreden dient de Compliance Functie deze adequaat af te handelen.

In 2018 hebben we de samenwerking tussen de afdelingen Risk, Compliance en Internal Audit verbeterd. Dit versterkt de totale risicobeheersing, omdat er voor de business meer samenhang ontstaat in de geplande activiteiten. In 2018 zijn verder een aantal verbeterpunten vastgesteld ten aanzien van risicobeheersings- en controlesystemen binnen Bovemij die betrekking hebben op de governance, rapportage en monitoring. In 2018 is de samenwerking binnen het risicobeheersingswerkveld verbeterd en is het sleutelfunctionarissenoverleg geïnstalleerd. In aanvulling daarop is gestart met het selecteren van een Governance, Risk & Control-tool, waardoor risico's eenvoudiger en op gelijke wijze kunnen worden vastgelegd, zowel in de lijn als binnen projecten. Hoewel er interne risicobeheersings- en controlesystemen gebruikt worden, zijn de uitgangspunten niet altijd gelijk. In 2019 worden er verdere stappen gezet om alle hoofdprocessen van het Risico Control Framework te implementeren.

Bovemij heeft haar oorsprong en verankering in de BOVAG-mobiliteitsbranche. Een zekere afhankelijkheid van de branche is daarom in het geval van Bovemij in het belang van de onderneming en haar stakeholders. Bovemij hecht veel waarde aan transparantie, zeker in die gevallen waar wordt afgeweken van de Code. Indien van toepassing worden deze afwijkingen uitdrukkelijk besproken en vindt ofwel direct bijsturing plaats ofwel expliciete rapportage met de bijbehorende toelichting.

Bovemij hecht veel waarde aan een aantoonbaar integere en beheerste bedrijfsvoering. Onderdeel hiervan zijn het voorkomen van verkeerde prikkels en verkopen van eerlijke producten. Het afleggen van verantwoording en onafhankelijk toezicht zien wij hierbij als vanzelfsprekende elementen. Hier wordt onder meer invulling aan gegeven door passende beloning intern en extern, een goed functionerend intern beheersingssysteem en door als onderneming kansen te realiseren door bewust risico's te nemen.

Leidinggevend binnen Bovemij zijn verantwoordelijk voor het op een gestructureerde en beheerste manier uitvoeren van activiteiten. Door middel van geformaliseerde rapportagelijnen en overlegstructuren rapporteren zij over en bewaken zij de uitvoering van doorlopende en aflopende activiteiten.

Binnen Bovemij hebben de sleutelfuncties een belangrijke rol op het gebied van risicobeheer. De sleutelfuncties bij Bovemij worden bekleed door:

- René Engelen (Risk Management Functie)
- René Frauenfelder (Compliance Functie)
- Wilbur Damen (Actuariële Functie)
- Maarten Teubner (Internal Audit Functie)

Raad van Commissarissen

Vanaf september 2018 heeft N.V. Schadeverzekering-Maatschappij een eigen RvC. Commissarissen worden voor een periode van vier jaar benoemd door de Algemene Vergadering uit een voordracht van de RvC. De betrouwbaarheid en geschiktheid van commissarissen worden getoetst door De Nederlandsche Bank.

De hoofdtaak van de RvC is het houden van toezicht, meer in het bijzonder ten aanzien van het bestuur, de financiering, de strategie, het risicomanagement, de compliance en de risico's van de onderneming. Deze zaken zijn tijdens de vergaderingen uitvoerig aan de orde gekomen, mede in het licht van de ook door DNB specifiek benoemde risico's: markt risico's, matching- en renterisico's, verzekeringstechnische risico's, kredietrisico's, omgevingsrisico's, operationele risico's, uitbestedingsrisico's, IT-risico's, integriteitsrisico's en juridische risico's.

De samenstelling van de RvC en de geschiktheid van de leden is van groot belang. De invulling van vacatures vindt door middel van een formele procedure plaats, op basis van een profielschets en geschiktheidsmatrix. Nieuwe commissarissen volgen een introductieprogramma om Bovemij te leren kennen. De leden van de RvC hebben een eed of belofte conform de Regeling eed of belofte financiële sector afgelegd. Hiermee zweren en beloven zij onder andere dat zij:

- hun functie integer en zorgvuldig uitoefenen;
- een zorgvuldige afweging zullen maken tussen alle belangen die bij de onderneming betrokken zijn en dat zij in die afweging het belang van de klant centraal stellen;
- zich zullen gedragen naar de wetten, reglementen en gedragscodes die op hen van toepassing zijn.

De commissarissen van Bovemij beschikken allen over voldoende ervaring en deskundigheid. Ook is er sprake van voldoende evenwicht op het gebied van besluitvorming en kritisch evaluerend vermogen. De onafhankelijkheid van de commissarissen is geborgd in het reglement van de RvC. De RvC evalueert daarnaast zijn eigen functioneren periodiek.

In het reglement van de RvC is geborgd dat de commissarissen kennis hebben van de belangen van de maatschappelijke functie van Bovemij en van de belangen van de bij Bovemij betrokken partijen.

In afwijking van de Governance Code is geen afzonderlijke Audit- of Risicocommissie binnen de RvC benoemd; deze verantwoordelijkheid werd in 2018 door de Raad als geheel gedragen. In 2019 wordt een Audit- en Risicocommissie ingesteld.

Permanente educatie RvB en RvC

De principes van de Code zijn een integraal onderdeel van het programma van permanente educatie voor de leden van de RvC en de RvB. Daarmee wordt een gedegen corporate governance in al zijn facetten, de zorgplicht jegens klanten, auditing, risicomanagement, integriteit en financiële verslaggeving gewaarborgd.

De inhoud en het programma van de permanente educatie van de leden van de RvB en RvC worden jaarlijks vastgesteld. De educatie heeft betrekking op relevante ontwikkelingen binnen Bovemij, de financiële sector in het algemeen en de verzekeringsbranche in het bijzonder, op corporate governance in het algemeen en die van de financiële sector in het bijzonder, op de zorgplicht tegenover de klant, integriteit, risicomanagement, financiële verslaggeving, beloningsbeleid en op audit.

Werkwijze RvC

De RvC vergadert tenminste vier keer per jaar in volledige samenstelling in het bijzijn van de RvB. Tenminste eenmaal per jaar wordt vergaderd zonder de RvB. Minstens een van de leden van de RvC vergadert eens per jaar met de Ondernemingsraad. Specifieke onderwerpen, waaronder in ieder geval de strategie, komen jaarlijks aan de orde tijdens speciaal hiervoor georganiseerde meerdaagse bijeenkomsten. Naast deze formele vergaderingen vindt regelmatig (voor)overleg plaats tussen de voorzitter van de RvC en de leden van de RvB.

Raad van Bestuur

N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij wordt bestuurd door de statutaire directie (Raad van Bestuur) die eindverantwoordelijk is voor de totale gang van zaken binnen Bovemij. De RvC houdt toezicht op het beleid van de RvB en de algemene gang van zaken.

De RvB van Bovemij bestaat uit vier leden. Collegiaal bestuur wordt door allen als zeer belangrijk gezien, wat terugkomt in het reglement van de RvB. Dit reglement is in het voorjaar van 2018 geactualiseerd. De leden van de RvB zijn voor onbepaalde tijd benoemd door de RvC. De betrouwbaarheid en geschiktheid van de leden is getoetst door De Nederlandsche Bank.

Een bestuurder moet in staat zijn om de hoofdlijnen van het totale beleid van Bovemij te beoordelen en hierbij een afgewogen en zelfstandig oordeel te vormen. Bij de besluitvorming wordt stilgestaan bij een evenwichtige afweging van alle belangen van de bij Bovemij betrokken partijen. De RvB houdt hierbij rekening met de continuïteit van Bovemij, de maatschappelijke omgeving waarin Bovemij opereert en alle wet- en regelgeving en codes die op Bovemij van toepassing zijn.

De besluitvorming binnen de directie is collegiaal; er is geen onderlinge gezagsverhouding. De directie is als geheel verantwoordelijk voor het gevoerde beleid. De onderlinge verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen de directieleden ligt vast in het Directiereglement.

De RvB bestaat uit de volgende personen:

- René Leander (CEO)
- Renate Leander (COO)
- Herman Hein Roozen (CFO, ad interim)
- Vacature (CCO)

Eind november 2018 is Herman Hein Roozen aangetreden als interim CFO voor een periode tot en met medio 2019. René Leander heeft de taken financiën en risicomanagement overgedragen aan Herman Hein Roozen.

Hans Wittenberg is per 1 januari 2019 met pensioen gegaan. Coen Post heeft er in april 2019 voor gekozen om bij Bovemij te vertrekken. De positie van CCO is op dit moment dan ook vacant.

De directieleden hebben een moreel-ethische verklaring ondertekend en een belofte conform de Regeling eed of belofte financiële sector afgelegd. Hiermee zweren en beloven zij onder andere dat zij:

- naar eer en geweten, zorgvuldig, deskundig en integer en volgens relevante wet- en regelgeving, codes en reglementen zullen handelen;
- een zorgvuldige afweging maken tussen alle belangen die bij de onderneming betrokken zijn en dat zij in die afweging het belang van de klant centraal stellen;
- ervoor zullen zorgen dat de medewerkers van Bovemij hun functies integer en zorgvuldig zullen uitoefenen.

Bovemij heeft een strategie en een daaraan gekoppeld beleid dat het klantbelang centraal stelt. Door de medewerkers te informeren over deze strategie, het beleid ten aanzien van het klantbelang uit te leggen, opleidingen aan te bieden, polisvoorwaarden te herzien, de klanten daarbij te betrekken en klanttevredenheid te meten, wordt mede geborgd dat de zorgplicht is verankerd in de bedrijfscultuur.

Beloningsbeleid

Beloningen kunnen zogenoemde ‘perverse’ prikkels met zich meebrengen. Mede om te voorkomen dat haar beloningsbeleid aanzet tot onzorgvuldige klantbehandeling en het nemen van onverantwoorde risico’s hanteert Bovemij een gematigd beloningsbeleid. Hierin past dat zij terughoudend omgaat met variabele beloning. Bovemij acht het uitgesloten dat de directieleden en medewerkers door haar beloningsbeleid worden aangezet tot het nemen van risico’s van materiële betekenis.

Als Identified Staff worden medewerkers aangemerkt die het risicoprofiel van de onderneming materieel kunnen beïnvloeden. Bovemij houdt bij de vaststelling van de (variabele) beloning terdege rekening met het langetermijnbelang van de onderneming en het maatschappelijk draagvlak. Het beloningsbeleid, met name de uitvoering daarvan, is uitgebreid besproken tijdens de vergaderingen van de RvC. Het beloningsbeleid van de leden van de RvB wordt door de aandeelhouders vastgesteld.

Ten aanzien van de totale beloning van de leden van de RvB vindt periodiek externe benchmarking plaats. Hierbij wordt gekeken naar financiële ondernemingen van soortgelijke omvang en complexiteit. Tevens wordt op gezette tijden de pensioen- en autoregeling van de RvB beoordeeld.

Het variabele deel van de beloning wordt toegekend op basis van vooraf vastgestelde prestatiecriteria, deels op basis van korte- en deels op basis van lange-termijn doelstellingen. Op voordracht van en na voorbereiding door de voorzitter van de RvC is de definitieve beloning voor ieder lid van de RvB afzonderlijk vastgesteld. De beloning bestaat uit een vast en een variabel deel. Het variabele deel van de over 2018 toe te kennen beloning is voor 50% voorwaardelijk gemaakt, uit te keren na drie jaar voor 50% in contanten en voor 50% in certificaten van aandelen. Iedere commissaris ontvangt een passende vergoeding in relatie tot het tijdsbeslag van de werkzaamheden. Met ingang van 2018 is, in overleg met de aandeelhouders, overgegaan op een vaste beloning van de RvC-leden per jaar.

B.2 Deskundigheids- en betrouwbaarheidsvereisten

Voor alle beleidsbepalers, interne toezichthouders en ook de sleutelfunctionarissen geldt dat de integriteit boven alle twijfel moet zijn en dat deze beschikken over aantoonbare deskundigheid passend bij de functie. Zowel dagelijks beleidsbepalers als leden van het intern toezichthoudende orgaan van financiële ondernemingen dienen geschikt te zijn voor de uitoefening van hun functie.

Bovemij beheerst het integriteitsrisico door een stelsel van organisatorische maatregelen en criteria die betrekking hebben op de dienstverlening, de acceptatie van nieuwe verzekeringsovereenkomsten, de beleggingen en de selectie van nieuwe medewerkers.

De centrale afdeling HRM is betrokken bij compliance, bijvoorbeeld daar waar het gaat om navolging van het beloningsbeleid, maar ook op het gebied van de opleidingsvereisten die vanuit wet- en regelgeving aan de medewerkers worden gesteld.

B.3 Risicomanagementsystemen inclusief de beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit

Algemeen

Bovemij wordt geconfronteerd met onzekere gebeurtenissen met negatieve gevolgen die het realiseren van haar doelstellingen in de weg kunnen staan. Deze risico's kunnen vanuit de organisatie zelf komen of van buitenaf. Om deze risico's te beheersen zijn, als integraal onderdeel van de bedrijfsvoering, specifieke maatregelen getroffen en procedures ingevoerd. Hierbij wordt in toenemende mate gebruikgemaakt van (geautomatiseerde) controlesystemen die:

- de belangrijkste risico's identificeren en meten;
- maatregelen ontwikkelen, uitvoeren en de risico's met inachtneming van deze maatregelen evalueren;
- aanwezige restrisico's bewust accepteren of mitigeren.

Bovemij onderkent, inherent aan het zijn van verzekeraar, de volgende belangrijke aandachtsggebieden:

- Beleggingsrisico;
- Herverzekeringsrisico;
- Toereikendheid van premie- en schadevoorzieningen;
- Operationeel risico.

Risicostrategie en risicobereidheid

De missie en visie van de organisatie geven richting aan de risicostrategie van Bovemij. Centraal staat daarin het gewenste risicoprofiel dat geborgd moet worden in alle processen die zorgen voor het risicobeheer en het in control statement vanuit het overkoepelende Own Risk and Solvency Assessment (ORSA). De Raad van Bestuur stelt jaarlijks de risicobereidheid vast en legt deze ter goedkeuring voor aan de Raad van Commissarissen. Eventuele besluiten die strekken tot wijziging van de risicobereidheid worden eveneens aan de Raad voorgelegd. De Raad beoordeelt op strategisch niveau of bedrijfsactiviteiten, kapitaalallocatie en liquiditeitsbeslag in algemene zin in overeenstemming zijn met de goedgekeurde risicobereidheid.

Onze risicobereidheid hangt af van onze strategie en onze doelstellingen. We kunnen de risico's splitsen in de volgende vier categorieën:

1. Strategische risico's

We accepteren strategische en financiële risico's in onze strategie om ondernemers in de mobiliteit succesvol te laten ondernemen als ook de risico's in de mobiliteitsmarkt en de markten voor verzekeringen, financieringen en data.

2. Operationele risico's

Om onze doelstellingen te realiseren en door de volatiliteit in onze markten en het economische klimaat waarin we actief zijn nemen we risico's met betrekking tot het aanpassingsvermogen van onze medewerkers, onze dienstenverleningsconcepten als ook de technologie.

3. Financiële en rapportagerisico's

We nemen een voorzichtige aanpak met betrekking tot onze financiële en rapportage risico's. We nemen alleen gecalculeerde risico's en we accepteren een minimaal risico met betrekking tot fouten in onze financiële rapportages.

4. Compliancerisico's

We vinden het voldoen aan relevante wet- en regelgeving fundamenteel ten aanzien van het bereiken van onze doelen en verankeren deze dan ook in onze cultuur, kernwaarden en dienstverleningsconcepten.

De belangrijkste risico's voor Bovemij zijn:

Het financiële risico van het omvallen van banken (tegenpartijrisico)

Bovemij beschikt over grote hoeveelheden liquide middelen. Er is een – weliswaar geringe - kans dat er een bank omvalt waar aanzienlijke bedragen zijn ondergebracht. Om die reden worden enkel systeembanken gebruikt om liquiditeiten onder te brengen.

Het premierisico bedrijfsonderdelen (strategisch, operationeel en verzekeringstechnisch risico)

Het risico waarbij verzekeringsportefeuilles van bedrijfsonderdelen zich om welke reden dan ook negatief ontwikkelen heeft veelal een trendmatige en/of strategische achtergrond. Bovemij hanteert daarbij een norm van 95% combined ratio. In het verleden is gebleken dat Bovemij in staat is om negatieve trends door middel van een effectief premie- en risicobeleid in een positieve richting om te buigen. Het gaat daarbij om een tijdige constatering van dergelijke ontwikkelingen. Mede om die reden is in 2018 verder gewerkt aan een verfijning van de interne rapportages die ervoor zorgen dat de verzekeringstechnische analyses in lijn zijn met de ontwikkelingen binnen Solvency II.

Het financiële risico op mogelijke daling van aandelen (aandelenrisico)

Vanwege de portefeuilleopbouw, heeft het risico op een daling van de aandelenportefeuille veruit de grootste impact binnen het marktrisico. Om deze impact met het marktrisico te beperken is het belang in aandelen in de portefeuille de afgelopen jaren niet uitgebreid, anders dan door koersstijging. Het normpercentage aandelen als percentage van de totale beleggingen waarop wordt gestuurd is 10%. Daarnaast is procedureel een aantal maatregelen ingebouwd om regionale spreiding en diversificatie in branches te waarborgen. Zo wordt, naast vaste bandbreedtes, ook gewerkt met een Solvency Capital Requirement (SCR) budget voor het marktrisico. De portefeuille en de koppeling met dit budget worden periodiek gedeeld en besproken binnen de relevante organen, zoals in het beleid is vastgesteld.

Herverzekeringsprogramma (catastroferisico)

Periodiek worden scenario's (onder andere natuurrampen) ontwikkeld en berekend die de dekkingen onder het herverzekeringsprogramma materieel kunnen raken of overtreffen. Ook maken herverzekeraars en een externe partij een jaarlijkse berekening van de verzekeringsportefeuille op basis van kansen en impact, om zo de toereikendheid van het herverzekeringsprogramma te kunnen toetsen. Vanuit die analyses wordt, waar nodig, extra herverzekeringscapaciteit ingekocht, dan wel het eigen behoud aangepast. Bovemij brengt haar herverzekering onder bij Swiss Re, Münchener Rück en Hannover Re.

Cyclus voor risicomanagement

Bovemij wil de belangrijkste voorzienbare risico's tijdig identificeren, evalueren, beheersen en documenteren. Voorzienbare risico's kunnen optreden als gevolg van handelen op strategisch, tactisch en operationeel niveau. Bovemij voert periodiek voor elk van deze niveaus een adequate risicoanalyse uit.

Risico en kapitaal

Bovemij wil haar financiële verplichtingen op korte en lange termijn nakomen. Een gezonde kapitaalpositie is hiervoor een randvoorwaarde. Risico's die voortvloeien uit de bedrijfsvoering van Bovemij kunnen de kapitaalpositie negatief beïnvloeden. Als onderdeel van haar ORSA (Own Risk and Solvency Assessment) toetst Bovemij of haar aanwezige kapitaal minimaal gelijk is aan de wettelijke kapitaaleis en haar interne kapitaaleis. Ook beoordeelt zij haar toekomstige kapitaalbehoefte in relatie tot haar kapitaaleisen. Bovemij hanteert een planning cyclus met een tijdshorizon van vijf jaar. Voor deze periode wordt een schatting opgesteld van de toekomstige kapitaalbehoefte, de wettelijke en de interne kapitaaleis. Dit wordt uitgewerkt in een basisscenario, een pessimistisch scenario en een stress scenario. Daarnaast test Bovemij haar kapitaalpositie tot het uiterste door middel van zogenoemde 'reverse stresstesten'. Hierbij worden omstandigheden met een financiële impact geïdentificeerd, waarbij het voor Bovemij moeilijk wordt om aan haar verplichtingen te blijven voldoen.

De volgende tabel toont de gevoeligheid van drie veranderingen en trends op ons resultaat voor belastingen:

Beleid	Verandering	Impact 31-12-2018	Impact 31-12-2017
Bovemij accepteert voor een deel van de beleggingsportefeuille aandelenrisico, conform het door de Raad van Bestuur vastgestelde beleggingsbeleid.	Conform Solvency II-specificaties wordt een stressscenario met een aandelenschok van 39% gehanteerd om de gevoeligheid van het resultaat bij een verandering van de waarde van de aandelenportefeuille aan te duiden.	Op de marktwaarde van de aandelen bedraagt deze gevoeligheid € 18,3 miljoen.	Op de marktwaarde van de aandelen bedraagt deze gevoeligheid € 18,6 miljoen.
Bovemij belegt in vastgoed voor eigen gebruik en uit beleggingsdoeleinden in overige terreinen en gebouwen. Daarmee accepteert Bovemij het risico voor waardedalingen op de vastgoedmarkt.	Conform Solvency II-specificaties wordt een stressscenario met een vastgoedschok van 25% gehanteerd om de gevoeligheid van het resultaat bij een verandering van de waarde van de vastgoedportefeuille aan te duiden.	Op de marktwaarde van het vastgoed bedraagt deze gevoeligheid € 13,6 miljoen.	Op de marktwaarde van het vastgoed bedraagt deze gevoeligheid € 11,1 miljoen.
Binnen haar beleggingsportefeuille belegt Bovemij in hypotheek. Hiermee is het resultaat van Bovemij gevoelig voor bewegingen in de markttrente.	De gevoeligheid hiervan is berekend aan de hand van een stressscenario van een stijging van de markttrente van 1% voor alle looptijden.	Op de marktwaarde van de hypotheekportefeuille bedraagt deze gevoeligheid € 3,3 miljoen.	Op de marktwaarde van de hypotheekportefeuille bedraagt deze gevoeligheid € 4,1 miljoen.

Own Risk and Solvency Assessment (ORSA)

Ook in 2018 heeft Bovemij in het kader van haar risicobeheersing de jaarlijkse Own Risk and Solvency Assessment (ORSA) uitgevoerd. De ORSA geeft inzicht in de samenhang tussen strategie, risico's en de financiële positie van Bovemij.

Bij het uitvoeren van een ORSA nemen de Raad van Commissarissen, de Raad van Bestuur, de directie en het management de verantwoordelijkheid om risico, kapitaal en rendement tot elkaar te brengen in de context van de eigen bedrijfsstrategie voor de middellange planperiode. Ook de tweede- en derdelijns functies zijn toetsend betrokken. Op basis van een aantal relevante scenario's wordt daarbij het inzicht verkregen of en in hoeverre het aanwezige kapitaal, dat gebaseerd is op de risicobereidheid, voldoet aan de risicocapaciteit. De scenario's betreffen verschillende risicogebieden: zowel financieel, verzekeringstechnisch als commercieel.

Gelet op de kwalitatieve beschrijvingen van de wijze van uitvoering van de risicoanalyses, en de kwantitatieve doorrekening van de consequenties van de mogelijkere optredende stress scenario's, is Bovemij het oordeel toegedaan dat zij op basis van de in het ORSA-document geschetste beheersmaatregelen afdoende beheersing heeft over haar middellange termijn strategie tot en met 2020.

In alle doorgerekende scenario's, die als realistisch doch uitzonderlijk worden beschouwd, blijft de solvabiliteit van Bovemij boven de intern gestelde minimale grenzen, en slaagt Bovemij erin om binnen afzienbare tijd weer op het gewenste kapitaalsniveau te geraken. Door middel van reverse stress scenario's is vastgesteld bij welke 'schokken' Bovemij niet meer voldoende gekapitaliseerd is. Deze schokken zijn dusdanig extreem en onwaarschijnlijk dat Bovemij van

oordeel is dat men dit risico beheerst. De grootste risk drivers zijn van verzekeringstechnische aard, maar deze worden door risicolimiteringstechnieken, vooral herverzekering, in voldoende mate gemitigeerd. Financiële risico's zijn voor Bovemij van beperkte invloed, onder andere vanwege het feit dat de verzekeringstechnische portefeuille een relatief beperkte duratie heeft.

De ORSA is intern vastgelegd en de uitkomsten zijn gedeeld met alle relevante betrokkenen. Tevens is de ORSA verstrekt aan DNB. De Raad van Commissarissen hecht grote waarde aan de uitgevoerde studies en opgeleverde rapportages. Bovemij komt, ook volgens de sterk verzwaarde Solvency II- eisen, in alle tot op heden uitgevoerde studies naar voren als een goed georganiseerd en goed gekapitaliseerd Verzekeringsbedrijf.

De afdeling operationeel risicomanagement (ORM) organiseert jaarlijks sessies met de directies van de bedrijfsonderdelen om de belangrijkste risico's in kaart te brengen. Deze risico's worden vervolgens opgenomen in de periodieke rapportagestromen om bewaking te waarborgen. Belangrijk onderdeel van de operatie is ICT en, meer in het bijzonder, toegangsrechtenbeheer, bescherming van data en de veiligheid van het dataverkeer. De manager ICT en de Security & Continuity Officer zijn hiervoor verantwoordelijk; de afdeling ORM heeft hierbij een toezichhoudende rol. De operationele uitwijklplannen en procedures zijn de directe verantwoordelijkheid van de afdeling ORM. De Security & Continuity Officer en ORM zien hier door middel van stelselmatige controles op toe.

B.4 Interne controlesysteem

Omschrijving van het interne controlesysteem

Met betrekking tot het managen van risico's hebben medewerkers van Bovemij specifieke verantwoordelijkheden binnen de organisatie. Deze relatie wordt weergegeven in het Three Lines of defense- model. De toepassing van dit model is wettelijk vereist vanuit Solvency II. De verantwoordelijkheden in deze drie 'verdedigingslagen' kunnen als volgt worden omschreven:

1) Eerste lijn – functies die 'eigenaar' zijn van de risico's.

Vanuit de Business begint de interne beheersing bij de Raad van Bestuur van Bovemij, dat bewustwording van een risicobeheersing cultuur, ondersteund door een heldere en eenduidige communicatie vanuit de Raad van Bestuur en onderliggende directies, nastreeft. Hierbij is voortdurend aandacht voor de risico-rendementsafweging in strategische keuzes, prestatiemeting en -beoordeling. Dit wordt versterkt door aan te moedigen dat risico's worden besproken bij besluitvormingen op ieder niveau in de organisatie. Een belangrijk hulpmiddel hierbij is het centraal dicteren van risico gecorrigeerde parameters voor het beoordelen van business cases, begrotingen en productlijnen. De eerste line of defence is tevens verantwoordelijk voor het uitvoeren van het ORSA-proces en voor de resultaten daarvan.

2) Tweede lijn – specifieke functies, aangewezen om risico's te overzien (Risk Management Functie, Actuariële Functie en Compliance Functie).

Het is de verantwoordelijkheid van deze afdelingen of functionarissen om de implementatie van beheersingsmaatregelen vanuit de eerste lijn te faciliteren en te monitoren. Daarnaast faciliteert deze lijn in het rapporteren over risico gerelateerde informatie aan de Raad van Bestuur. De tweedelijns functies rapporteren periodiek rechtstreeks aan de Raad van Bestuur over hun bevindingen en conclusies.

Het zogenoemde Risicocomité heeft hierbij een centrale rol. Binnen dit comité komen alle binnen Bovemij relevante risico's samen. Het Risicocomité beoordeelt uitgewerkte voorstellen op het gebied van nieuwe business cases, nieuwe producten en ICT- en andere trajecten met een mogelijk grote impact op de (risk appetite en de SCR) van de organisatie. Het Risicocomité is samengesteld uit de Risk Management Functie, de Compliance Functie en de

Actuariële Functie en rapporteert onder voorzitterschap van de Directeur Risk rechtstreeks aan de Raad van Bestuur. Indien risico's behoren tot de specifieke deelgebieden van beleggingen en herverzekeringen, worden deze getoetst door het Beleidscomité beleggingen en het Beleidscomité herverzekeringen. Ook deze comités zijn rechtstreeks gerelateerd aan de Raad van Bestuur.

3) Derde lijn – de Internal Audit Functie

De Internal Audit Functie toetst de opzet en werking van de risicobeheersingsmaatregelen die in de eerste en tweede line of defence nodig zijn voor een goede interne beheersing. Hierbij wordt een onafhankelijk oordeel gegeven over het ontwerp en de effectiviteit van de interne beheersingsmaatregelen betreffende risico's die van invloed zijn op de ondernemingsdoelstellingen van Bovemij. De derde line of defence controleert ook het ORSAproces.

Toepassing Compliance Functie

De compliance officer op groepsniveau heeft als een van zijn taken om de aan hem uitbestede Compliance Functie uit te oefenen voor Bovemij. Het doel van de Compliance Functie is zorg te dragen voor de naleving van wet- en regelgeving, alsmede te bevorderen dat medewerkers werken volgens de normen en waarden die binnen Bovemij gelden. Deze zijn onder meer vastgelegd in de Gedragsregels van Bovemij. De Compliance Functie rapporteert halfjaarlijks aan de Raad van Bestuur van Bovemij en van Bovemij N.V. De basis van deze rapportage wordt gevormd door de Compliance meerjarenplanning en de Compliance jaarplanning. De planning en jaarrapportage worden besproken met de Raad van Commissarissen. Daarbij komen verschillende aspecten aan bod op het gebied van governance, risk, compliance, integriteit, bedrijfscultuur en gedrag van bestuur en van andere medewerkers. Daarnaast worden deze documenten gedeeld met de accountant, waarbij gelegenheid wordt geboden eventuele vragen daarover nader toe te lichten. Alle documenten worden ter beschikking gesteld van DNB.

De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Compliance Functie zijn vastgelegd in een door de Raad van Bestuur, de Raad van Commissarissen en DNB vastgestelde en goedgekeurde Compliance Charter. Daarin is onder meer vastgelegd dat de Compliance Functie onbelemmerde toegang heeft tot alle documenten, bestanden en andere zaken die hij nodig heeft voor de uitoefening van zijn functie. Tevens is daarin geborgd dat de Compliance Functie een escalatiemogelijkheid heeft naar de (voorzitter van de) Raad van Commissarissen. De Compliance Functie geeft gevraagd en ongevraagd advies, ondersteunt waar mogelijk de business op het gebied van wet- en regelgeving en zorgt actief voor een vergroting van de bewustwording (awareness) rondom verschillende compliance onderwerpen. De Compliance Functie voert periodiek overleg met de overige sleutelfuncties binnen Bovemij. De Raad van Bestuur draagt de eindverantwoordelijkheid voor een adequate invulling van de Compliance Functie.

B.5 Interne auditfunctie

De Internal Audit Functie (IAF) maakt onderdeel uit van de governance structuur van Bovemij. De IAF heeft als doelstelling om inzicht en aanvullende zekerheid te verschaffen aan de RvB en RvC over de interne beheersing van Bovemij. De IAF geeft hier invulling aan door de opzet, bestaan en werking van de interne risicobeheersing objectief te toetsen en hierover te rapporteren aan de RvB en RvC. De IAF stelt zich onafhankelijk op van de operationele bedrijfsactiviteiten van Bovemij en rapporteert rechtstreeks aan de RvB en de RvC. Tussen de IAF, de RvB, de RvC, de accountant en DNB vindt periodiek informatie-uitwisseling plaats. In het kader van deze informatie-uitwisseling zijn onder andere de risicoanalyse, het auditplan, de auditverslagen, de jaarlijkse IAF managementletter en de managementletter van de accountant onderwerp van overleg. De IAF neemt het initiatief om met de accountant tenminste drie keer per jaar elkaars risicoanalyse, auditplan en bevindingen te bespreken. De risicoanalyse, het auditplan, de auditverslagen en de jaarlijkse IAF managementletter staan tevens ter beschikking van DNB.

B.6 Actuariële functie

De Actuariële Functie vormt een onderdeel van de second line of defence en draagt zorg voor adequate modellen en methodieken en het beoordelen en toetsen van de technische voorzieningen. Hij adviseert de Raad van Bestuur over de algehele gedragslijn voor het aangaan van verzekeringstechnische verplichtingen en de adequaatheid van de herverzekeringsprogramma's. Daarnaast verstrekt hij minimaal eenmaal per jaar een rapportage waarin verslag wordt gedaan van zijn werkzaamheden en de resultaten daarvan, waartoe mede behoort de onafhankelijke toetsing van de ORSA en het actuariële jaarwerk. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Actuariële Functie zijn vastgelegd in een door DNB goedgekeurd charter.

B.7 Uitbesteding

Bovemij heeft slechts in zeer beperkte mate haar operationele activiteiten uitbesteed. Waar dat speelt, zijn in een samenwerkings- of uitbestedingsovereenkomst eisen aan de uitvoerder gesteld en is beschreven aan welke contractsbepalingen de uitbesteding dient te voldoen, een en ander conform vigerende wet- en regelgeving en het interne Uitbestedingsbeleid. Dit geldt ook in het kader van het vermogensbeheer van Bovemij, waar sprake is van een beperkte en gemandateerde vorm van uitbesteding.

B.8 Overige informatie

In de bovenstaande tekst zijn alle belangrijke aspecten van het governance systeem toegelicht.

C. Risicoprofiel

C.1 Verzekeringstechnisch risico

Algemeen

Het verzekeringstechnische risico betreft alle risico's die zijn verbonden aan verplichtingen uit hoofde van de verzekeringsactiviteiten van Bovemij, met uitzondering van het hieruit voortvloeiende marktrisico, tegenpartijrisico en operationele risico.

Het sluiten van verzekeringen is de kernactiviteit van Bovemij. Gekoppeld aan de verzekeringsactiviteiten kunnen ongewenste en zelfs onaanvaardbare verzekeringstechnische risico's ontstaan. Deze risico's kunnen bestaan uit catastroferisico's, voorzieningrisico's, onnatuurlijk vervalrisico's en premierisico's. Bovemij heeft daarmee zowel te maken met gebeurtenissen die plotseling optreden (bijvoorbeeld gekoppeld aan catastroferisico's, vaak natuurevenementen) als met omstandigheden die tot geleidelijke erosie van de solvabiliteit leiden (vaak door externe veranderingen).

Submodules verzekeringstechnisch risico's

Solvency II onderscheidt diverse subrisico's binnen het verzekeringstechnische risico. Deze worden, indien relevant, door Bovemij in aanmerking genomen bij de vaststelling van de solvabiliteitsvereiste. Dit betreft de volgende risico's:

- Premierisico (non-life en NSLT Health)

Het risico dat de in de toekomst nog te ontvangen premie niet voldoende is om de schades en kosten te dekken.

- Reserverisico (non-life en NSLT Health)

Het risico dat de bestaande voorzieningen voor reeds ontstane schades ontoereikend zijn voor de afwikkeling van deze schades.

- Onnatuurlijk verval risico (lapse, voor non-life, NSLT Health en SLT Health)

Het onnatuurlijk verval risico betreft het risico dat binnen een korte periode meer polissen worden opgezegd dan verwacht.

- Kortleven risico (SLT Health)

Het risico dat de gerealiseerde sterfte hoger is dan op basis van de aannames verwacht.

- Langleven risico (SLT Health)

Het risico dat de gerealiseerde sterfte lager is dan op basis van de aannames verwacht.

- Invaliditeit- en morbiditeitsrisico (SLT Health)

Het risico dat de gerealiseerde in- en uitstroomkansen van de arbeidsongeschiktheidsproducten ongunstiger zijn dan op basis van de aannames verwacht.

- Kosten risico (SLT Health)

Het risico op verliezen door veranderingen in kosten.

- Herzieningsrisico (SLT Health)

Het risico op verliezen door schommelingen in de toegepaste herzieningspercentages als gevolg van veranderingen in het wettelijk kader of in de gezondheidstoestand van de verzekerde.

- Catastrofe risico (non-life, NSLT Health en SLT Health)

Het risico dat door extreme en/of uitzonderlijke gebeurtenissen schade optreden waardoor de financiële positie negatief wordt beïnvloed.

Schadeverzekeringen

Bovemij is uitsluitend actief op het gebied van schadeverzekeringen. De belangrijkste branches waarin Bovemij actief is betreffen motorrijtuigen aansprakelijkheid, motorrijtuigen casco, algemene aansprakelijkheid, brand en inkomen.

Acceptatie

Bij het aangaan van dekkingverplichtingen bestaat het risico op het accepteren van verzekeringen op basis van gebrekkige acceptatieregels of van het accepteren van verzekeringen die in strijd zijn met acceptatieregels. Bovemij beheerst dit risico door het hanteren van duidelijke acceptatieregels en het toepassen van controlemechanismen. De acceptatieregels op het gebied van schadeverzekeringen worden doorlopend geëvalueerd en afgestemd op opgedane ervaringen vanuit risicobeheersing. De bestaande schadeportefeuille vormt hiervan het resultaat.

Herverzekering

Bovemij heeft een herverzekeringsbeleid ontwikkeld waarmee wordt gewaarborgd dat, rekening houdend met relevante risico's en het beschikbaar kapitaal, de relevante risico's in voldoende mate door middel van herverzekering worden gemitigeerd. De herverzekeringssportefeuille is ondergebracht bij drie zeer gerenommeerde herverzekeraars, alle met een AA- rating van S&P.

C.2 Marktrisico

Algemeen

Bovemij wordt voortdurend geconfronteerd met risico's die de financiële markten nadelig kunnen beïnvloeden. Er wordt constant beoordeeld of er alternatieve beleggingsmogelijkheden zijn die qua risico en rendement passen in het beleggingsbeleid. De beleggingsopbrengsten over 2018 bestonden uit een mix van rendement op aandelen, onroerend goed, autofinancieringen en hypotheekleningen. De belangrijkste beheersingsmaatregel in dit kader is het blijvend aanhouden van een fors eigen vermogen.

Daarnaast blijft het beleggingsbeleid van Bovemij gericht op het streven naar een verantwoorde verhouding tussen de verzekeringstechnische verplichtingen enerzijds en de daar tegenoverstaande beleggingscategorieën anderzijds. Afgeleide financiële instrumenten en gestructureerde producten worden vermeden. Het beleggingsbeleid is goedgekeurd door de Raad van Commissarissen.

Het marktrisico betreft het risico als gevolg van het blootstaan aan wijzigingen in marktprijzen van verhandelbare financiële instrumenten binnen een (handels)portefeuille. Blootstelling aan marktrisico wordt gemeten aan de hand van de gevolgen van schommelingen in de waarde van financiële variabelen zoals valutakoersen, aandelenprijzen, rentestanden en de waarde van vastgoed.

Marktrisico

Het marktrisico is het risico dat de waarde van aandelen en onroerende zaken afneemt als gevolg van wijzigende marktomstandigheden. Bovemij beheerst dit risico door het aanbrengen van afdoende spreiding in de beleggingsportefeuilles. Daarnaast stelt de sterke vermogenspositie van Bovemij haar in staat om het optreden van fluctuaties in de waardes tot een zeker niveau te accepteren.

Renterisico

Het renterisico betreft het risico dat rentefluctuaties - als gevolg van ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet - leiden tot ongewenste effecten op het resultaat.

Bij Bovemij vormt het renterisico een beperkt gedeelte van het totale marktrisico. Enerzijds is de duration van de verplichtingen met 3 à 4 jaar relatief beperkt. Daar tegenover staat aan de activa zijde vastrentende waarde, betreffende participatie in een Nederlands hypotheekbeleggingsfonds, met een duration van 7 à 8 jaar. Hierdoor wordt het renterisico deels gemitigeerd. Daarnaast is de lening van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij aan Bovemij Financieringsmaatschappij gevoelig voor het renterisico.

Aandelenrisico

Het aandelenrisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen verandert door wijzigingen in de desbetreffende (aandelen)marktprijzen.

Bij Bovemij betreffen de beleggingen in aandelen voor een groot gedeelte participaties in aandelenfondsen met een portefeuille van Europese en wereldwijd beursgenoteerde ondernemingen. Daarnaast wordt geparticipeerd in passieve aandelenfondsen die de MSCI Europe Index en MSCI World Index volgen. Tevens wordt er voor een gedeelte belegd in niet genoteerde Nederlandse en Europese small cap fondsen. Op basis van bovenstaande karakteristieken van de aandelen portefeuille wordt het risico als voldoende beheerst gekwalificeerd.

Vastgoedrisico

Het vastgoed risico betreft het risico dat niet voldoende aandacht wordt gegeven aan het minimaliseren van het specifieke risico door dat risico op portfolio-niveau te diversifiëren, waardoor een te hoog concentratierisico ontstaat.

Bij Bovemij bestaat de vastgoedportefeuille uit gebouwen en terreinen voor eigen gebruik en daarnaast uit woningen bestemd voor commerciële verhuur. In de recente financiële crisis zijn er flinke waardedalingen genoteerd; deze dalingen bleven evenwel nog ruim onder de voorgeschreven schok van 25% van Solvency II. Binnen Bovemij heeft de vastgoedportefeuille inmiddels een zeer positieve performance laten zien.

Spreadrisico

Het spreadrisico betreft het risico van veranderingen in het niveau van renteopslagen op de risicovrije rentetermijn structuur voor bedrijfsobligaties en leningen.

Bij Bovemij is het spread risico beperkt, met name doordat het aandeel aan bedrijfsobligaties binnen de beleggingsportefeuille beperkt van omvang is. De enige materiële post in het spreadrisico betreft de lening van NV Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij aan Bovemij Financieringsmaatschappij.

Valutarisico

Het valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen in vreemde valuta verslechtert als gevolg van wijzigingen in valutakoersen.

Bij Bovemij is sprake van een beperkte exposure ten opzichte van vreemde valuta. De exposure is minder dan 5% van het balanstotaal. Het valutarisico wordt berekend door een in Solvency II voorgeschreven vaste schok toe te passen op de netto blootstelling aan vreemde valuta. Deze blootstelling betreft hoofdzakelijk reguliere valuta.

Concentratie risico

Het concentratierisico betreft het risico dat door ontoereikende diversificatie binnen de portefeuille een bepaalde ontwikkeling of gebeurtenis een bovengemiddeld effect heeft op de waarde van de portefeuille.

Bij Bovemij leidt de exposure in aandelenfondsen en vastgoed niet tot een concentratie risico, vanwege de hoge mate van spreiding binnen deze portefeuilles. De liquide middelen zijn gespreid over meerdere systeembanken.

C.3 Kredietrisico

Algemeen

Het tegenpartij risico betreft het risico dat een tegenpartij contractuele of andere overeengekomen verplichtingen (waaronder verstrekte kredieten, leningen, vorderingen, ontvangen garanties) niet nakomt als gevolg van surseance, faillissement of andersoortige verslechtingen in de kredietwaardigheid.

Kredietrisico

Het tegenpartij default risico is bij Bovemij als volgt ingedeeld:

Herverzekeraarsrisico

Het herverzekeraarsrisico betreft het risico dat herverzekeraars niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen.

De drie op de portefeuilles van Bovemij betrokken herverzekeraars Swiss Re, Munich Re en Hannover Re hebben alle een S&P rating van AA-minus. Signalen omtrent een eventuele downgrading zijn niet ontvangen of zichtbaar.

Financiële Instellingen risico

Het financiële instellingen risico betreft het risico dat financiële instellingen niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen.

Bovemij werkt samen met gerenommeerde bancaire partijen. De uitstaande liquide middelen staan zo goed als volledig bij ABN AMRO, ING bank, Rabobank en SNS Bank. Periodiek wordt de CDS-spread als toetsingsinstrument van het risico op uitstaande liquide middelen geraadpleegd.

Intermediair risico

Het intermediair risico betreft het risico dat intermediairs niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen.

Er zijn geen intermediairs met een structureel slechte betaalperformance. De marktbenadering en de bestaande distributiekanaalen van Bovemij leiden niet tot een verhoogd aanbod van dubieuze tegenpartijen.

Verzekeringnemers risico

Het verzekeringnemers risico betreft het risico dat verzekeringnemers niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen.

Indien (grote) relaties te maken (zouden) krijgen met insolventie, dan zal de betrokken curator de lopende risico's bijna altijd moeten blijven afdekken om aan zijn zorgplicht richting crediteuren te kunnen voldoen. Hierdoor ontstaat afdoende reactietijd voor Bovemij om het premie-afdracht-traject intern af te ronden.

C.4 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico of verhandelbaarheidsrisico is het risico dat Bovemij over onvoldoende middelen beschikt om aan de directe betalingsverplichtingen te voldoen. Bovemij voert uitsluitend schadeverzekeringen met een relatief beperkte looptijd, waardoor het liquiditeits- en kasstroomrisico relatief beperkt is. Het beleggingsbeleid van Bovemij is zodanig ingericht dat er op korte termijn voldoende liquide middelen beschikbaar te maken zijn.

De in de technische voorziening opgenomen toekomstige winst bedraagt € 29.546.000,-. De activa zijn qua aard, looptijd en liquiditeit voldoende geschikt om aan de toekomstige verplichtingen te voldoen wanneer deze opeisbaar zijn (of winsten komen te vervallen). Er zijn per ultimo 2018 € 138.515.000,- aan liquide middelen beschikbaar.

C.5 Operationeel risico

Algemeen

Het operationeel risico betreft het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen en onverwachte externe gebeurtenissen.

Dit wordt bij Bovemij ondervangen door deugdelijke functiescheiding, goed beschreven administratieve organisatie en een toezicht op de naleving van de afgesproken procedures.

Operationeel risico

Binnen het operationeel risico worden bij Bovemij de volgende subrisico's onderscheiden:

Juridische risico's

Het juridisch risico betreft het risico dat niet wordt voldaan aan voor de onderneming geldende wet- en regelgeving, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn.

Bij Bovemij is geen sprake van materiële incidenten, administratief of strafrechtelijke boetes van- of juridische procedures met regulerende instanties of belastingautoriteiten. Zichtbaar is een bedrijfscultuur, waarin wet- en regelgeving volledig wordt gerespecteerd. Transacties met cliënten en andere partijen worden vastgelegd in formele overeenkomsten die traceerbaar zijn.

Integriteitsrisico's

Het risico dat de organisatie financiële schade leidt als gevolg van integriteitsschending door medewerkers of klanten.

Bovemij leeft interne procedures na door onder andere gebruik te maken van autorisatieregels, fraudeprotocollering en HRM-checks.

IT-risico's

Het IT risico betreft het risico dat niet wordt beschikt over procedures en maatregelen om de integriteit, voortdurende beschikbaarheid en beveiliging van geautomatiseerde gegevens te waarborgen.

Bovemij beperkt het IT-risico door interne procedures rond business continuity, toegangsrechtenbeheer, tijdige technische upgrades, datakwaliteit en (cyber)crime beheersing.

Uitbestedingsrisico's

Het uitbestedingsrisico betreft het risico dat niet kan worden gewaarborgd dat de uitbestede activiteiten worden uitgevoerd overeenkomstig gestelde (wettelijke) regels en er geen adequaat toezicht plaatsvindt.

Bovemij heeft slechts in zeer beperkte mate haar operationele activiteiten uitbesteed. Er wordt uitsluitend gewerkt met gerenommeerde instellingen. Er is een zorgvuldig selectieproces betreffende externe maatschappijen. Waar dat speelt, zijn in een samenwerkings- of uitbestedingsovereenkomst eisen aan de uitvoerder gesteld en is beschreven aan welke contractsbepalingen de uitbesteding dient te voldoen, een en ander conform vigerende wet- en regelgeving. Dit geldt ook in het kader van het vermogensbeheer van Bovemij, waar sprake is van een beperkte en gemandateerde vorm van uitbesteding.

Frauderisico

Het risico van het faciliteren van of betrokkenheid hebben bij gedrags- en/of wettelijke overtredingen met het oogmerk op persoonlijk voordeel van medewerker of derde.

Bovemij beperkt dit risico door interne procedures na te leven (onder andere autorisatieregels, fraudeprotocollering, HRM-check met een screeningsbeleid bij aanname van medewerkers) en functiescheidingen aan te brengen tussen operationele activiteiten beleidsbepalende activiteiten.

C.6 Overig materieel risico

Witwassen/terrorismedefinanciering risico

Het risico dat klanten, medewerkers of contractpartners onze producten en/of diensten gebruiken om criminele gelden wit te wassen/ terrorisme te financieren of (inter)nationale sancties te omzeilen.

Bovemij is aangesloten op de UBO-check ("Uiteindelijk Belanghebbenden") waarmee een digitale koppeling met de voorgeschreven sanctielijsten is gewaarborgd. De afdeling Fraudecoördinatie is afdoende betrokken op deze processen.

Belangenverstremgeling/voorwetenschap risico

Het risico dat bestuurders, commissarissen of medewerkers zich bij het maken van keuzes laten leiden door andere (eigen) belangen dan de belangen van de onderneming of dat medewerkers ongewenst gebruik maken van kennis waarover zij uit hoofde van hun functie beschikken.

Bovemij leeft interne en externe gedragscodes na (o.a. melden van nevenfuncties, geschenkenregeling, regeling Identified Staff, autorisatieregels, directie- en RvC reglement, beleggingsbeleid en klokkenluidersregeling).

Maatschappelijk onbetamelijk gedrag risico

Het risico dat gedrag van bestuurders, medewerkers of organisatie als maatschappelijk niet betamelijk wordt beoordeeld.

Bij de ontwikkeling van producten, het uitvoeren van transacties en/of het opzetten van constructies volgt Bovemij de geest van de wet (de bedoeling van de wetgever) en zoekt zij niet naar mazen en hiaten in de wetgeving. Er is sprake van een goede staat van dienst betreffende objectiviteit in werkzaamheden. Informatie betreffende belangrijke kwesties wordt met zorg behandeld. Bovemij hanteert het protocol 'aannemen diensten/gelden van derden'.

Schending van privacy risico

Het risico dat persoonsgegevens die aan de onderneming zijn toevertrouwd niet op een juiste en beschermde manier worden verwerkt.

Bovemij conformeert zich aan de Gedragscode Bescherming Persoonsgegevens en het protocol meldplicht Datalekken.

C.7 Overige informatie

In de bovenstaande tekst zijn alle belangrijke aspecten omtrent het risicoprofiel toegelicht.

D. Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden

Solvency II balans

De financiële positie van Bovermij op Solvency II grondslagen is samengevat als volgt:

Activa (in duizenden euro's)	BW2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
Overlopende acquisitiekosten	21.904	-21.904	-	-
Beleggingen				
Beleggingsfondsen	81.153	-	-	81.153
Derivaten	-	-	-	-
Leningen en hypotheek	84.598	-	-	84.598
Vastgoed en materiële vaste activa	62.589	-	-	62.589
Aandelen	-	-	-	-
Overige beleggingen	-	-	-	-
Totaal beleggingen	228.340	-	-	228.340
Vorderingen				
Directe verzekering	11.686	-	-	11.686
Herverzekeraars	1.564	-	-	1.564
Aandeel herverzekeraars in technische voorzieningen	46.703	-	-2.880	43.823
Overige vorderingen	167.890	-	-	167.890
Totaal vorderingen	227.843	-	-2.880	224.963
Overige activa				
Immateriële activa	1.651	-	-1.651	-
Liquide middelen	138.515	-	-	138.515
Latente belastingvordering	-	-	797	797
Totaal overige activa	140.166	-	6.266	146.432
Totaal activa	618.253	-21.904	3.386	599.735

Passiva (in duizenden euro's)	BW2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
Technische voorzieningen	429.099	-21.904	-47.652	359.543
Belastinglatentie	11.132	-	16.545	27.677
Pensioenverplichting	-	-	4.545	4.545
Overige passiva				
Schulden aan kredietinstellingen	-	-	-	-
Financiële verplichtingen anders dan aan kredietinstellingen	1.018	-	-	1.018
overige vorderingen	23.890	-	-	23.890
Totaal overige passiva	24.908	-	-	24.908
Totaal passiva	465.139	-21.904	-26.562	416.673
Activa boven passiva	153.114	-	29948	183.062

Going concern

Zoals vastgelegd in artikel 7 van de Gedelegeerde handelingen waardeert de verzekeraar haar activa en passiva op basis van de aanname dat de onderneming haar bedrijf blijvend zal uitoefenen ("going-concern"-principe).

Marktwardewaardering

- De uitgangspunten voor de waardering van activa en passiva is vastgelegd in artikel 75 van de Solvency II Richtlijn (zoals hiervoor opgenomen) en deze zijn nader uitgewerkt in Hoofdstuk 2 van de gedelegeerde verordening (EU) 2015/35 van de Commissie van 10 oktober 2014 (artikel 7 tot en met 16).
- Belangrijke algemene beginselen zijn vastgelegd in artikel 10 van deze regelgeving en betreffen:
 - als uitgangspunt geldt dat activa en passiva worden gewaardeerd op basis van de "EU adopted" IFRS grondslagen (EU verordening 1606/2002);
 - de IFRS standaarden gelden uitsluitend als waarderingsgrondslag indien en voor zover deze consistent zijn met de Solvency II bepalingen (artikel 75 SII richtlijn en afgeleide bepalingen);
 - de verzekeraar mag, onder voorwaarden, ook de waarderingsgrondslagen van de jaarrekening hanteren, mits deze voldoen aan het volgende:
 - de methode moet consistent zijn met artikel 75 SII Richtlijn;
 - toepassing van de methode proportioneel is;
 - toepassing van IFRS zou leiden tot disproportionele kosten;
 - individuele activa en passiva worden afzonderlijk gewaardeerd.

Waarderingshiërarchie

Voor de bepaling van de marktwaarde van individuele activa en passiva geldt dat de bepaling van deze marktwaarde overeenkomstig de volgende hiërarchie plaatsvindt:

- waardering tegen genoteerde marktprijzen op actieve markten;
- waardering tegen genoteerde marktprijzen op actieve markten van soortgelijke activa en passiva, aangepast voor eventuele verschillen (zoals de toestand of locatie, de mate waarin inputs vergelijkbaar zijn en het volumenniveau);
- alternatieve waarderingsmethoden, waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van relevante marktdata zoals op niet-actieve markten genoteerde prijzen, andere inputs zoals rentevoeten, rentecurves, impliciete volatiliteiten en credit spreads of andere door op waarneembare marktgegevens gebaseerde inputs.

Bij het hanteren van alternatieve waarderingsmethodes maken verzekeraars gebruik van de volgende benaderingen:

- de marktbenadering;
- de inkomstenbenadering;
- de kosten- of actuele vervangingswaarde benadering.

Uitgesloten waarderingsmethoden

In artikel 16 van de gedelegeerde verordening worden een aantal voor de jaarrekening toegestane waarderingsmethoden uitgesloten:

- waardering tegen kostprijs of geamortiseerde kostprijs;
- waardering tegen laagste boekwaarde of reële waarde minus verkoopkosten;
- waardering op basis van kosten minus afschrijvingen en bijzondere waardevermindering;
- uitsluitingen voor de waardering van geleasde activa en leaseverplichtingen;
- waardering tegen opbrengstwaarde voorraden of kostprijs;
- waardering niet monetaire subsidies niet op nominale waarde;
- waardering van biologische activa, rekening houden met geschatte verkoopkosten.

D.1 Activa

Overlopende acquisitiekosten

Overlopende acquisitiekosten (in duizend euro's)	BW2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
Overlopende acquisitiekosten	21.904	-21.904	-	-
Totaal Overlopende acquisitiekosten	21.904	-21.904	-	-

In de jaarrekening worden aan de looptijd van de verzekering toegerekende acquisitiekosten (provisies) gepresenteerd als afslag op de technische voorziening. Op de Solvency II balans naar statutaire (BW2) grondslagen worden deze separaat opgenomen op de activa zijde van de balans. Naar Solvency II grondslagen worden de overlopende acquisitiekosten in mindering gebracht op de technische voorzieningen.

Beleggingen

Beleggingen (in duizend euro's)	BW2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
Beleggingsfondsen	81.153	-	-	81.153
Derivaten	-	-	-	-
Leningen en hypotheek	84.598	-	-	84.598
Vastgoed en materiële vaste activa	62.589	-	-	62.589
Aandelen	-	-	-	-
Overige beleggingen	-	-	-	-
Totaal beleggingen	228.340	-	-	228.340

Beleggingen worden in de jaarrekening gewaardeerd tegen actuele waarde. Deze waarderingsmethode is in overeenstemming met de Solvency II grondslagen.

Vorderingen

Vorderingen (in duizend euro's)	BW2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
Directe verzekering	11.686	-	-	11.686
Herverzekeraars	1.564	-	-	1.564
Aandeel herverzekeraars in technische voorzieningen	46.703	-	-2.880	43.823
Overige vorderingen	167.890	-	-	167.890
Totaal vorderingen	227.843	-	-2.880	224.963

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht.

Het aandeel herverzekeraars in technische voorzieningen is naar Solvency II grondslagen gehewaardeerd naar de verwachte toekomstige kasstromen uit herverzekeringsovereenkomsten.

Overige activa

Overige activa (in duizend euro's)	BW2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
Immateriële activa	1.651	-	-1.651	-
Liquide middelen	138.515	-	-	138.515
Latente belastingvordering	-	-	7917	7917
Totaal overige activa	140.166	-	6.266	146.432

De onder immateriële activa opgenomen software wordt in de jaarrekening naar BW2 grondslagen gewaardeerd tegen kostprijs, verminderd met gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Onder Solvency II wordt geen waarde toegekend aan deze immateriële activa.

Liquide middelen worden in de jaarrekening gewaardeerd op nominale waarde. De Solvency II waardering is identiek aan de waardering in de jaarrekening.

De latente belastingvordering ontstaat door waarderingsverschillen als gevolg van verschil in fiscale en Solvency II grondslagen. De latente belastingvordering is gewaardeerd door de verwachte toekomstige realisatie van deze waarderingsverschillen in combinatie met de in de betreffende jaren nominale belastingtarieven.

D.2 Technische voorzieningen

Technische voorzieningen in de jaarrekening

De technische voorzieningen in de jaarrekening bestaan uit de voorzieningen voor niet-verdiende premies en de voorzieningen voor te betalen schaden. Daarnaast bevatten de technische voorzieningen de overlopende acquisitiekosten, die eveneens op de activazijde zijn geactiveerd (zie ook D.1.1)

De voorzieningen voor niet-verdiende premies betreffen onverdiende bruto premies ultimo boekjaar. In de jaarrekening wordt dit gesaldeerd met de overlopende acquisitiekosten gepresenteerd.

De voorzieningen voor te betalen schaden betreffen het geschatte deel van de gemelde, maar nog niet afgewikkelde schaden. Tevens zijn voorzieningen voor schaden opgenomen die per balansdatum wel zijn voorgevallen, maar nog niet bij de verzekeraar zijn gemeld alsmede voor mogelijke mutaties in wel gemelde maar nog niet afgewikkelde schaden.

Technische voorzieningen op Solvency II grondslagen

Op Solvency II grondslagen worden de technische voorzieningen gewaardeerd naar de verdisconteerde waarde van de best-estimate van de toekomstige kasstromen onder toevoeging van een risicomarge.

Verdiscontering

Voor de verdiscontering wordt gebruik gemaakt van de risicovrije rentecurve zoals deze maandelijks door EIOPA wordt gepubliceerd en bepaald in artikel 43 en verder van de Gedelegeerde verordening Solvency II (2015/35). Er wordt hierbij geen gebruik gemaakt van overgangsmatregelen zoals volatility of matching adjustment, dan wel overige overgangsmatregelen.

Best Estimate

N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij opereert in verschillende Lines of Businesses (LoB's), die op hoofdlijnen verdeeld worden in:

- Non-Life
- NSLT Health
- SLT Health

Voor Non-Life en NSLT Health wordt de best estimate van de voorzieningen voor te betalen schaden hoofdzakelijk gebaseerd op basis van driehoeksanalyses. Dit betekent dat de toekomstige uitloop wordt ingeschat op basis van historische uitlooppatronen, eventueel gecombineerd met verwachte schaderatio's. Dit gebeurt met gangbare deterministische methoden, zoals Chainladder, Expected Loss en Bornhuetter-Ferguson. De methodiek wordt per homogene risicogroep vastgesteld op basis van de aard van de risicogroep en beschikbare data.

De best estimate van de voorzieningen voor niet-verdiende premies voor deze LoB's wordt afgeleid op basis van inschattingen van toekomstige schade- en kostenratio's. De inschattingen van de schaderatio's zijn veelal afkomstig vanuit de bovengenoemde driehoeksanalyses.

Voor SLT Health wordt de totale best estimate in beginsel bepaald op basis van doorrekeningen op polisniveau, waarbij de verwachte baten en lasten afkomstig uit de aangegane verzekeringsverplichtingen worden vastgesteld.

Er worden diverse aannames gehanteerd, bijvoorbeeld op het gebied van in- en revalidering, sterfte en schadebehandelingskosten. Deze aannames worden per homogene risicogroep vastgesteld.

Risicomarge

De risicomarge wordt onder Solvency II zodanig bepaald dat de waarde van de technische voorzieningen gelijk is aan het bedrag dat verzekerings- en herverzekeringsondernemingen naar verwachting zouden vragen voor de overname en de nakoming van de verzekerings- en herverzekeringsverplichtingen. Hiervoor bestaan diverse (simplificatie)methoden waarvoor de keuze gebaseerd moet worden op basis van evenredigheid met de omvang en complexiteit.

Bovemij heeft gekozen voor een methode waarbij per individuele solvabiliteitskapitaalsvereiste-(sub)component een driver (benadering) wordt gehanteerd voor het projecteren van de solvabiliteitskapitaalsvereiste-modules.

Overzicht technische voorzieningen	BW2	Herwaardering	Solvency II
Non-life			
Bruto voorziening jaarrekening	331.811	-	-
Bruto best estimate	-	-	261.705
Risicomarge	-	-	14.009
Herverzekering	-37.277	-	-29.750
Acquisitiekosten	-19.230	-	-
Technische voorzieningen Non-life	275.304	-29.340	245.964
NSLT Health			
Bruto voorziening jaarrekening	31.138	-	-
Bruto best estimate	-	-	25.248
Risicomarge	-	-	2.086
Herverzekering	-143	-	125
Acquisitiekosten	-398	-	-
Technische voorzieningen NSLT Health	30.597	-3.138	274.59
SLT Health			
Bruto voorziening jaarrekening	66.150	-	-
Bruto best estimate	-	-	52.761
Risicomarge	-	-	3.734
Herverzekering	-9.283	-	-14.198
Acquisitiekosten	-2.276	-	-
Technische voorzieningen SLT Health	54.591	-12.294	42.297
Totaal			
Bruto voorziening jaarrekening	429.099	-	-
Bruto best estimate	-	-	339.714
Risicomarge	-	-	19.829
Herverzekering	-46.703	-	-43.823
Acquisitiekosten	-21.904	-	-
Totaal technische voorzieningen (netto)	360.492	-44.772	315.720
Verwachte netto winst uit toekomstige premies			
Non-life			13.000
NSLT Health			5.123
SLT Health			11.423
Totale verwachte netto winst uit toekomstige premies			29.546

D.3 Overige schulden

Belastinglatentie

Belastinglatenties (in duizend euro's)	BW2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
Belastinglatentie	11.132	-	16.545	27.677
Totaal belastinglatenties	11.132	-	16.545	27.677

Pensioenverplichting

Pensioenverplichtingen (in duizend euro's)	BW2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
Pensioenverplichting	-	-	4.545	4.545
Totaal pensioenverplichtingen	-	-	4.545	4.545

Overige passiva

Overige passiva (in duizend euro's)	BW2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
Schulden aan kredietinstellingen	-	-	-	-
Financiële verplichtingen anders dan aan kredietinstellingen	1.018	-	-	1.018
overige vorderingen	23.890	-	-	23.890
totaal overige passiva	24.908	-	-	24.908

D.4 Alternatieve waarderingsmethoden

In de bovengenoemde toelichtingen op de balansposten zijn de waarderingsmethoden per balanspost opgenomen.

D.5 Overige informatie

In de bovenstaande paragrafen van hoofdstuk D zijn alle belangrijke aspecten van de activiteiten en resultaten van Bovermij toegelicht.

E. Kapitaalbeleid

In onderstaande tabel is de ontwikkeling in de solvabiliteitsratio in 2018 weergegeven. De belangrijkste ontwikkelingen in het beschikbaar eigen vermogen in 2018 zijn opgenomen in hoofdstuk E.1. De belangrijkste ontwikkelingen in de solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) zijn opgenomen in hoofdstuk E.2.

Solvabiliteit (in duizenden euro's)	2018	2017	Ontwikkeling
Beschikbaar kapitaal	177.372	186.467	-5%
Solvency capital requirement	100.981	98.239	3%
Solvabiliteitsratio	175,6%	189,8%	-14,2%

E.1 Eigen vermogen

Het beschikbaar eigen vermogen van Bovemij nam in 2018 af naar € 177.372.000,- (2017: € 186.467.000,-). In onderstaande tabel is het beschikbaar eigen vermogen voor de jaren 2018 en 2017 opgenomen.

Verloopoverzicht beschikbaar eigen vermogen (x € 1.000)	2018	2017
Geplaatst kapitaal	2.500	2.500
Primo	160.682	142.631
Overige mutaties	1.677	-
Uitgekeerd dividend	17514-	7000-
Resultaat boekjaar	5.768	25.051
Reserves	150.613	160.682
Statutair eigen vermogen	153.113	163.182
Pensioenverplichting	4.545-	16.575-
Technische voorzieningen	44.772	59937
Immateriële activa	1.651-	-
Belastingeffect	8.627-	10.841-
Solvency herwaarderingen	29949	32.521
Voorzien dividend	3.862-	7515-
Niet beschikbaar eigen vermogen	1.828-	1.721-
Beschikbaar eigen vermogen	177.372	186.467

Statutair eigen vermogen

Het statutair eigen vermogen nam in 2018 met € 10.069.000,- af naar € 153.113.000,- (2017: € 163.182.000,-). Het eigen vermogen van Bovemij groeide in 2018 aan met het resultaat na vennootschapsbelasting van € 5.768.000,- en nam toe met het statutair eigen vermogen van Bovemij Intermediair Holding B.V. met een omvang van € 1.677.000,- doordat Bovemij Intermediair Holding B.V. als verdwijnende vennootschap fuseerde met N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij.

In 2018 keerde Bovemij 30% van het resultaat na belastingen over boekjaar 2017, met een omvang van € 7.514.000,- aan regulier dividend uit aan Bovemij N.V. Daarnaast werd in 2018 – vanuit het boven de 170% SCR-ratio aanwezige eigen vermogen – interim dividend uitgekeerd aan Bovemij N.V. met een omvang van € 10.000.000,-.

Solvency II herwaarderingen

Het verschil tussen statutaire en Solvency II waardering van activa en passiva daalde in 2018 met € 2.572.000,- naar € 29949.000,- (2017: € 32.521.000,-). In hoofdstuk D zijn de waarderingsverschillen tussen de statutaire en de Solvency II balans toegelicht.

Beschikbaar eigen vermogen

Het saldo van activa minus passiva (de som van het statutair eigen vermogen en de Solvency II herwaarderingen) nam in 2019 € 12.641.000,- af naar € 183.062.000,- (2017: € 195.703.000,-). Onder aftrek van het voorzien dividend en de aftrek voor de terugkoopverplichting bij uitdiensttreding voor certificaten Bovemij gehouden door personeel, nam het beschikbaar eigen vermogen in 2018 met € 9.095.000,- af naar € 177.372.000,- (2017: € 186.467.000,-).

E.2 Solvabiliteitskapitaalvereiste en minimumkapitaalvereiste

Solvabiliteitskapitaalvereiste

De solvabiliteitskapitaalvereiste van Bovemij is volgens de standaardformule berekend, conform het bepaalde in hoofdstuk V van de Gedelegeerde Verordening 2015/35. In onderstaande tabel staat de solvabiliteitskapitaalvereiste op submodulenniveau.

Ontwikkeling van de kapitaalvereisten	2018	2017	Ontwikkeling
Immateriele activa risico	-	-	0%
Schade risico	92.911	83.704	11%
zorg risico	32.308	38.846	-17%
Markt risico	32.622	38.934	-16%
Tegenpartij risico	15.042	14.348	5%
diversificatie	-50.838	-55.908	-9%
Kernsolvabiliteitskapitaalvereiste	122.045	119.924	2%
operationeel risico	11.531	11.062	4%
fiscale compensatie	-32.595	-32.746	0%
solvabiliteitskapitaalvereiste	100.981	98.240	3%
Miniumkapitaalvereiste	45.441	44.208	3%

SCR (x € 1.000)	2018	2017
Schaderisico	92.911	83.704
Premie- en reserverisico	88.659	78.572
Onnatuurlijk vervalrisico	-	-
Catastroferisico	13.376	15.268
Diversificatie	9.125-	10.135-
Zorgrisico	32.308	38.846
NSLT Health	27.050	29.728
Premie- en reserverisico	26.951	29.703
Onnatuurlijk vervalrisico	2.306	1.216
Diversificatie	2.208-	1.191-
SLT Health	8.077	12.955
Kortlevenrisico	-	3
Langlevenrisico	52	323
Invaliditeits- en morbiditeitsrisico	6.440	11.158
Onnatuurlijk vervalrisico	3.892	5.056
Kostenrisico	435	743
Herzieningsrisico	1.739	1.621
Diversificatie	4.480-	5.950-
Catastroferisico	1.489	2.975
Diversificatie	4.308-	6.811-
Marktrisico	32.622	37.338
Renterisico	1.890	1.159
Aandelenrisico	12.812	19.203
Vastgoedrisico	15.239	13.645
Spreadrisico	4.555	1.673
Valutarisico	5.744	6.430
Concentratierisico	-	13.224
Diversificatie	7.618-	17.997-
Tegenpartijrisico	15.042	14.348
Tegenpartijrisico type 1	10.887	11.180
Tegenpartijrisico type 2	5.041	3.910
Diversificatie	886-	743-
BSCR	122.045	118.957
Operationeel risico	11.531	11.062
Fiscale compensatie (LAC DT)	32.595-	32.505-
SCR	100.981	97.514

Minimumkapitaalvereiste

Bovermij heeft de minimumkapitaalvereiste vastgesteld conform hoofdstuk VII van de Gedelegeerde Verordening 2015/35.

Op grond van deze verordening wordt voor zowel de non-life portefeuille (samen met NSLT Health) als voor de SLT Health portefeuille een afzonderlijke lineaire minimumkapitaalvereiste berekend:

1. voor non-life op basis van de netto premie- en schade voorzieningen en de netto geboekte premies;
2. voor SLT health op basis van het totale capital-at-risk van de producten uit deze LoB.

De totale lineaire kapitaalvereiste is gelijk aan de som van het bovenstaande,, met dien verstande dat deze niet minder dan 25% en niet meer dan 45% van de solvabiliteitskapitaalvereiste bedraagt. Voor Bovermij bedraagt de aldus vastgestelde minimumkapitaalvereiste per 2017 € 45.441.000,-

Minimumkapitaalvereiste (in duizenden euro's)

Linear minimumkapitaalvereiste non-life en NSLT health	50.974
Linear minimumkapitaalvereiste SLT health	1.199
Totale linear minimumkapitaalvereiste	52.173
Solvabiliteitskapitaalvereiste	100.981
Minimumkapitaalvereiste bovengrens (45% solvabiliteitskapitaalvereiste)	45.441
Minimumkapitaalvereiste ondergrens (25% solvabiliteitskapitaalvereiste)	25.245
Minimumkapitaalvereiste	45.441

E.3 Gebruik van de ondermodule aandelenrisico op basis van looptijd bij de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste

Bovermij hanteert voor de aandelenschok de volgende parameters:

- voor type 1 aandelen: 39% + asymmetrische aanpassing;
- voor type 2 aandelen: 49% + asymmetrische aanpassing.

De symmetrische aanpassing is vastgelegd in artikel 172 van de uitvoeringsverordening en wordt maandelijks door EIOPA gepubliceerd. De symmetrische aanpassing bedraagt +/- 6,34% per 31 december 2018. Door toepassing van bovenstaande schok voor alle aandelen wordt in feite geen gebruik gemaakt van de overgangmaatregel voor het aandelenrisico zoals vastgelegd in artikel 308 ter lid13 van de Solvency II richtlijn. Op basis van DNB guidance is dit toegestaan.

E.4 Verschillen tussen de standaardformule en ieder gebruikt intern model

Bovermij maakt voor de berekening van de kapitaalsvereisten uitsluitend gebruik van de standaardformule.

E.5 Niet-naleving van het minimumkapitaalvereiste en niet-naleving van het solvabiliteitskapitaalvereiste

Op basis van de huidige solvabiliteitspositie en de in de ORSA doorgerekende scenario's verwacht Bovermij niet dat zij binnen afzienbare tijd niet langer aan het minimumkapitaalvereiste of solvabiliteitskapitaalvereiste kan voldoen. Dit heeft zich ook niet gemanifesteerd in het afgelopen rapportagejaar.

E.6 Overige informatie

In de bovenstaande tekst zijn alle belangrijke aspecten van de waardering voor solvabiliteitsdoeleinden toegelicht.